

Sommer Skåtøy

Velkommen til oss øya vår blomstrer selv uten festival! Med kafe, kirke og lokalet fortsetter trivsel og kultur i nærmiljøet. Dette sammen med natur på sjø og land gir det fine opplevelser for både store og små.

Juni 2016 nr 63

Skåtøy Flaskepost

epost: linda-hoy@hotmail.com
mobil: 99234828

Skåtøy Kafe lørdag 4. juni

Endelig åpnet kafeen igjen, godt besøkt av Skåtøyfolk og Skåtøyvenner. Det ble en lang og travel, men hyggelig dag for de nye driverne og alle gjestene.

Den gamle, kjente og kjære kafestemningen vi er vant til var på plass fra første stund. Våre firbeinte venner

gneldret som de pleier å gjøre, og barna klatret lekende og lykkelige rundt på fjellknausene i kjent stil, mens foreldre koste seg med mat og drikke i finværet.

Det ble observert en ny første-gangsgjest på kafeen som smilte fra øre til øre, og det var tidligere driver Heidi Felle. Heidi og vi andre gjester fornemmet at kafeen vil bli drevet videre med samme kurs som det Heidi har bygget opp gjennom de 15 år hun hadde ansvaret for driften.

Søndag ettermiddag ble det tid for de nye driverne til en liten prat med Flaskeposten. Martin Lundkvist og Helena Finanger er det vertskapet vi nå vil møte på Skåtøy kafe.

Paret bor i Stavern, men vil bo på Skåtøy i sommersesongen.

Helena er kokk av profesjon og

Martin har mange års erfaring fra restaurantbransjen forskjellige steder i Norge de siste årene, og tidligere fra en lengre periode i Spania.

Ny vert Martin smiler bak disken

En uke før åpningen på Skåtøy var planen for paret å jobbe på Tollboden i Kragerø denne sommeren. Etter salget av kafeen var på plass, gikk det fort i svingene og de endte opp på

Gammel og ny Kafetraver

Peder

Heidi

Skåtøy i stedet. Tre dager før åpning ankom de Skåtøy for å organisere åpningen av kafeen.

Helena trivs når det er travelt på kjøkkenet

Her var det mange baller i lufta som måtte landes på kort tid, og utfordringene ble taklet på en god måte. Noe personale med erfaring fra Skåtøy kafe ble raskt ansatt, varer bestilt og kjøkkenet med utstyr, kasse og annen betjening ble organisert. At dette fungerte ganske bra, etter tre dager, er imponerende.

Selvfølgelig var det noen innkjøringsproblemer;

Kjølerommet gikk i stykker, men improvisert bruk av kjøleskap og frysebokser reddet den situasjonen;

Bestilt pilsner på fat ble ikke levert i tide, men lokale ølhunder klarte seg med Weissbeer og flaskeøl fra Kil;

Det ble knapt med tid til opplæring av betjening i kasse og i andre drifts-rutiner. Her viste både ansatte og Skåtøygjester seg fra sin beste side, med evne til improvisasjon, fleksibilitet, og ikke minst med smil og godt humør, ble åpningen opplevd som vellykket for alle.

Etterhvert vil ølhundene få sin pils, kjølerommet vil fungere og ansatte vil gå seg til i rutinene.

På spørsmålet om hva de nye driverne vil med kafeen er svaret klart; de ønsker å ta vare på det gode som Heidi har skapt gjennom 15 års drift. Det betyr selvfølgelig ikke at alt blir likt som før. Rause rekesmørbrød skal beholdes, men menyen kan bli videreutviklet med nye retter. Det blir etterhvert ansatt i alt tre kokker. Snart kommer en tysk kokk fra Tenerife, og da kan det fort dukke opp spanskinspirerte retter på menyen.

På litt sikt ønskes opprusting av kjøkkenet. Optimisme og tro på fremtiden rår, men med respekt og ærbødighet for de kvalitetene som

allerede ligger i kafeen.

Hva med konserter og andre arrangementer i sommer, besvares med et ærlig smil: "Det vet vi ikke helt hvordan blir ennå, men vi får henvendelser om dette allerede i dagene som kommer".

Hva med åpent utenfor sesongen? "Dette har vi ennå ikke tenkt på, men det er det jo kort pendling fra Stavern til Skåtøy hvis behovet er der".

Skåtøyfolket vil vite allting med en gang, men Martin og Helena minner oss om at ting tar litt tid. Leiligheten over kafeen må f. eks suppleres med mer møbler enn den luftmadrasen som til nå utgjør inventaret. Avslutningsvis retter Martin og Helena en stor takk til Skåtøyfolk og venner som tok i mot dem på en svært positiv og god måte. De trives allerede på øya og ser lyst og optimistisk på fremtiden for seg selv og for kafeen.

Et godt utgangspunkt for at kafeen forblir den særpregede, trivelige og spennende møteplassen, som vi alle har blitt så glad i.

Det skjer på Skåtøy

Skåtøy Kafe

Martin og Helena ønsker gamle og nye gjester velkommen til sommeråpen kafe fra **17. jun. til 21. aug** alle dager fra **kl. 11. til 23.** (kjøkkenet stenger kl 21:30)

Arrangementer som til nå er på plass, det kan komme mer! følg med på [hjemmesiden](#)

- Søn, 3. juli,** Oleg med band (Jazzbandet fra Tollboden besøker Skåtøy)
- Søn, 10. juli, kl. 20** Ingrid Olava
- Fre, 15. juli, kl. 20** Dr. Glenn og hans menn
- Søn, 17. juli, kl. 20** Old-Fashioned Divas
- Lør, 30. juli, kl. 19** Bjørn Eidsvåg m/band og gjest Oscar Danielson ([klikk her for billett](#))
- Tor, 04. aug., kl. 20** Sondre Lerche

SKÅTØY SKOGSPRINT

Lørdag 9. juli fra kl. 14.00 arrangeres for første gang terrengløpet Skåtøy Skogsprint.

Arrangører Terje Sødal og Arne Evensen. Førstnevnte treffes på tlf 92 82 61 53 for mer info ([Se også facebook](#))

Barne-, ungdoms- og kulturkomiteen

Finn på nett; Flaskeposter?

Skole ?

Skåtøy Kirke

Søn 10.07 kl. 12 Friluftsgudstjeneste Ankerplassen/ Jomfruland v/ Bente Heibø Modalsli
Søn 17.07 kl. 12 Friluftsgudstjeneste

Stråholmen v/ Michael Wohlenberg.
Søn 24.07 kl. 11.30 Gudstjeneste **Skåtøy kirke** v/ Harald Gulstad og organist Katrine Kristiansen.
Søn 24.07 kl. 18.00 **Konsert** med Roar Engelberg/ annonse.
Man og On i hele juli **Åpen kirke kl.11.30-15.00**
Onsdagskonserter: 1130- 1200: 06.07 Wenche Henriksen, Etter konserten åpnes utstillingen av Vera Kverndals tepper.
13.07 Hanna Marie Carding, **20.07** Robert Carding, **27.07** Guy Poupart/ annonse i Flaskeposten for mai.
11.08 kl. 18 **Konsert: Fauna Vokalkvintett** (Vokalgruppe med vågal samklang. Akapella)

Velkommen i kirken

Lokalet - Vårt eget hus -- Sommermarked --

Åpent mandag, onsdag og fredag hele juli, fra kl.12 til 16, obs første dag er fredag 1.juli.
Sommertradisjonen fortsetter. Se om du finner nyttige lopper! Nyt våre ferske bakevarer, vafler, pølser, is, kaker, kaffe og brus ute i vår koselige have! Salg av husflidprodukter og tradisjonelt bruktmarked. Loddsalg med flotte gevinster.

Vel møtt Hilsen Lokalstyret.

Vi tar imot lopper, NB! ikke hvite/brunevarer/ store møbler.
Ring følgende personer for å avtale levering:
Kalle Larsen tlf:92894396, Tore Abrahamsen 91850561, Tove Kristiansen 90630023 eller Kristin Skotmyr 97144844
Lopper tas også i mot på de dagene vi har åpent.
Vennligst ikke sett igjen ting på utsiden av Lokalet.

Sommer på Skåtøy

I mange år har vi hatt konserter, andre kultur og trivsels arrangementer på Skåtøy.

Det startet med Velforeningens Skåtøydager i 1960 årene, og vokste seg stort etter at Heidi startet kafeen og Skåtøy Vise og poesifestival ble etablert for 15 år siden. Skåtøy kirke har hatt sentral rolle i disse arrangementene. Resultatet er at mange artister, i likhet med publikum, har gode konsertopplevelser fra Skåtøy. Både "gamle og nye" artister ønsker seg derfor hit.

At kafeen er solgt og visefestivalen for tiden "hviler", stopper ikke artistene fra å ønske seg til Skåtøy.

Skåtøy kirke benyttes, der både viseklubben Skåtøy sangpoetenes møtested og Skåtøy menighetsråd er aktive arrangører.

Skåtøy kafes nye drivere, kom for ca. 3 uker siden. Vertskapet ønsker å drive og videreutvikle kafeen i tråd med det som Heidi og Skåtøy-folk/-venner har skapt de siste 15 år.

Bjørn Eidsvåg konsert på Skåtøy har blitt en tradisjon som publikum og ikke minst artisten setter stor pris på. Det er derfor gledelig at denne konserten

allerede er på plass, og det planlegges løpende flere arrangementer på kafeen i sommer, det er bare å følge med på [Kafeens hjemmesider](#).

Tor Dønvik

Roald Engelberg i Skåtøy kirke

Skåtøy kirke får igjen besøk av den kjente panfløytisten [Roar Engelberg](#).

Han holder konsert søndag den 24. juli og konserten starter kl 18. Billetter, kr. 200,- selges i døren.

Roar Engelberg (født 26. juli 1964 i Hamar) er en norsk panfløytespiller av internasjonalt format som holder konserter og gir undervisning.

Han studerte med Nicoleae Pîrvu i Hilversum 1985–1988. Mottok 2007 utmerkelsen "Ordinul meritul cultural în grad de cavalier" av den rumenske stat for sin mangeårige innsats i Romanias musikkliv. Han har gitt ut en stor samling musikk alene, men også i samarbeid med en rekke andre kjente musikere.

Sist han var på Skåtøy (på 1990 tallet) var han sammen med organist Iver Kleive, i år spiller han med eget akkompagnement.

[Snutt fra youtube](#)

Skåtøy menighetsråd

Stemningskonsert

Holden foto AS

Roar Engelberg
panfløyte

Skåtøy kirke
søndag 24. juli kl. 18.00
billetter v/innng. kr. 200,-

Orgelkonserter i Skåtøy kirke

Ons. kl 1130 til 1200 i juli er en tradisjon.

Her kan vi høre eminente orgelmusikere presentere et variert program. I fjor og tidligere år har jeg selv hatt gleden av de musikkopplevelser dyktige musikere gir, på kirkens unike og nyrestaurerte orgel, samtidig som en finner roen som en halv time i et svalt kirkerom kan gi.

Jeg har med stort hell også tatt med meg mine barnebarn på disse gratis konsertene, for at de skal få høre og kjenne orgelbruset på kroppen.

Tålmodigheten til sommeryre små kropp holder greit en halv time. Belønningen kan være en is på kafeen eller på lokalets sommermarked, eller et bad i Åsvika. Voksent publikum kan i tillegg benytte anledningen med åpen kirke til å se nærmere på kirken og dens historie, og høre andre glimt fra Skåtøys mangfoldige lokalhistorie.

Onsdagskonserter: 06.07 Wenche Henriksen, **13.07** Hanna Marie Carding, **20.07** Robert Carding, **27.07** Guy Poupart

Tor Dørvik

Minneutstilling i Skåtøy kirke

Vera Kverndal (1930 - 2011), åtte av hennes håndsydde applikerte bildetepper stilles ut i vinterkirken fra 6. juli.

Etter mannen, Nils Kverndals død, ble mange av hennes kunstverk overlatt til Berg - Kragerø Museum, som og er medarrangør for utstillingen. Vera Kverndals kunst var mindre kjent i Kragerø på tross av flere offentlige utstillinger.

Hennes alterbilde i Vinterkirken

stopper mange opp ved både når det gjelder teknikk, fargevalg, motiv og symbolikk. Teppet ble forært kirken i 1987 ved 125- årsjubileet. Temaet er fra første Mosebok, men er også inspirert av forurensningsdebatten. "De mørke fuglene representerer vår avmakt overfor de krefter som vil ødelegge jorda", kan vi lese i boken Skåtøy kirkes historie, utgitt ved 150- års jubileet i 2012.

I 2011 skriver Jimmy Åsen i KV "En ny maler tar steget inn i denne spalten, Vera Kverndal som døde tidligere i år. Hun var veldig aktiv som maler på 1970 og 80 tallet. Men har ikke vært "synlig" de siste årene". KV presenterte et maleri av bestefaren skomaker Olaf Tellefsen.

Vera Kverndal lagde applikerte tepper fra 1971 av. Teknikken utviklet hun mesterlig. Hun så bildene for seg i hodet og fant hun ikke de riktige fargene på stoffene hun skulle bruke, kunne hun lete lenge i butikkene til hun fant dem. Hun var glad i naturen og ferdes ofte både på sjøen og i fjellet og verkene hennes preges av det. Hun uttrykte og samfunnsspørsmål i tiden i sine verk.

Vera Kverndal var i hovedsak selv lært selv om hun en kort periode var elev ved Kunst- og håndverksskolen i Oslo. Hun valgte selv å avbryte studiet.

I Kragerø ble hun noe veiledet av kunstmaler Olaf Kirkholm, som hun hadde stor beundring for som kunstner. [Se hennes tepper på Digitalt museum](#)

Arnfinn Jensen

Konsert i Skåtøy kirke

Den 11. august kommer gruppen **Fauna Vokalkvintett** som ble etablert høsten 2009 på Norges Musikkhøgskole.

Gruppen arbeider med folkemelodier utenfor den tradisjonelle folkemusikktradisjonen. Klanglig befinner de seg i et utradisjonelt landskap da gruppen består av to jazzvokalister og tre klassiske sangere.

Vi hører tidlig at de kan sin folke- musikk. At man også inkluderer den spesielle kvedeteknikken viser et stort mangfold hos de **fem sangerne**.

Billetter kjøpes i døren, kr. 150, konserten starter kl 18.

Skåtøy menighetsråd

Månedens båt

Kjører du båt til Oslo bør du holde deg unna Kontraskjæret, fordi det ikke er noe skjær i det hele tatt, men en forforskning av et fransk ord "contrescarpe", som betegner utsiden av en vollgrav omkring et festningsverk.

Var det på Garnholmen utenfor Skåtøy at Tordenskjold i sjøen sprang?

Peter Wessel Tordenskjold er både kjent og ukjent. Den norsk-danske krigshelten Tordenskjold kjenner vi alle, men kunnskapen stikker ikke så dypt for de fleste av oss. Den stopper ved visa "Tordenskjold i sjøen sprang, kulene omkring han sang....." og ved begrepet "Tordenskjolds soldater".

Tordenskjold var svært kontroversiell og lå stadig i klammeri med sine overordnede, men han huskes først og fremst som en djerv og modig folkehelt, som sloss mot krigsmakten Sverige. Patriotiske nordmenn har knapt nok i vår tid fullt ut akseptert Sveriges annektering, hverken av Hjemtland og

Herjedalen (fredsavtalen Brömsebro i 1645), eller Bohuslän (fredsavtalen i Roskilde 1658). Det er i alle fall et faktum, at lokal og folkelig kystkultur og tradisjon i øydistriktet helt opp til vår tid, er nærmere knyttet til Bohuslän, enn til finkulturen i Oslo (og dalstrøka innafor). Sjøveien til Oslo er jo dobbelt så lang som til Bohuslän. Ute på "øyane" i Kragerøskjærgården var lokal dialekt før preget av svensk språk, og f. eks. Evert Taube, regner vi som en av våre. Vi tenker "inte" på at han er svensk, han er minst like nær og kjær hos oss, som i Sverige. Mange nordmenn synes at Tordenskjold burde tatt Bohuslän tilbake, og mange av beboerne der delte dette synet, og de var illojale mot Svenskekongen.

Tordenskjold var godt kjent av noen.

En mann som kunne sin "Tordenskjold" var Christian Gierløff som bodde på gården Dønnevik på Skåtøy. Han hadde studert Tordenskjold lenge og vel før han skrev en omfattende detaljrik bok: "**Tordenskjold**" som ble utgitt i 1941. Christian Gierløff hadde da vært sekretær i noen år ved Norges Tekniske Høyskole (NTH) i Trondheim, Tordenskjolds fødeby og studerte ham nøye.

Et lite klipp fra Gierløffs bok illustrerer den kontroversielle Tordenskjold:

"Når Tordenskjold skulle rekruttere sitt mannskap, stillet han kandidatene på en lang rekke, og ba alle stikke hånden frem. Noe krutt ble helt i hånden og tent på. Trakk noen hånden tilbake fikk han et slag av Tordenskjolds korde og var kassert. Selv med nokså mye krutt i de barkedede og hårdhudede gastenevene kunne neppe brannskaden bli overhending, men en liten åndelig krutt- og ildprøve ble det jo likevel" skriver Christian Gierløff i sin bok.

En helt skal hylles og minnes.

Mange byer og steder langs kysten ville i ettertid sole seg selv i glansen av Tordenskjold og satt opp monumenter og statuer, så også i vår hovedstad.

Om Tordenskjolds liv var kontroversielt, levde kontroversene videre med hans statue i hovedstaden, snaue 200 år etter hans død. Det ble utlyst en konkurranse om et monument som billedhuggeren Anders Svor vinner, men han får likevel ikke oppdraget, det går til maleren Axsel Enders. En kontrovers der argumentene var at "den offentlige mening fant dette utkastet best".

Enders lager skulpturen og den støpes 6

i bronse. Sokkelen tegnes av arkitekt Henrik Bull etter Enders utkast, og utføres av Bergen Stenhuggeri.

Den 17. mai 1901 blir statuen avduket med stor festivitas på det som tidligere het Tordenskiolds plass i det gamle Pipervika, nordvest for Kontraskjæret.

Foto Severin Worm-Petersen

Men så ble Pipervika sanert og Oslo Rådhus skulle bygges. Statuen av Tordenskjold måtte flyttes og da startet Tordenskjoldstatuen en utrolig vandring i Oslos asfaltørken.

Ørkenvandringen startet i 1935 og varte i ca. 20 år. Plasseringsdebatten

raste og det ble skrevet side opp og side ned i Aftenposten og andre aviser om dette, av både leg og lærd.

Argumentene for plassering var både gode og dårlige, saklige og usaklige, og i alle fall mangslungne. I intensitet, varighet og omfang overgår den kanskje nåtidens plasseringsdebatt for både Munchmuseet og Nasjonalgalleriet. Det norske folk, politikere og samfunnselite mener tydeligvis, nå som før, at plassering er viktigere enn pris, innhold og funksjon.

Krigstilstander?

At Norge kom i krig og ble okkupert i 1940, la ingen demper på lokaliseringsdebatten om Tordenskjoldstatuen, debatten var tydeligvis viktigere enn en verdenskrig. For å få flere varianter i debatten? hadde Rådhusarkitektene Arnstein Arneberg og Magnus Poulsson allerede tegnet en ny sokkel for Tordenskjold.

Den pompøse, barokkpregede sokkelen fra 1901 stod ikke i stil med Rådhusets moderne stramme arkitektur. Forslag om en flott høyreist sokkel med relieffer tegnet av billedhuggeren

Guttorm Pedersen forelå allerede, da saken nok en gang skulle behandles av Oslos offentlige organer.

I mellomtiden er det blitt krig, og om det er lite positivt å si om okkupasjonsmakten, så er det et faktum at når det gjaldt beslutning og gjennomføring av prosjekter skjedde det mye i Norge under krigen.

Så også med Tordenskjoldstatuen, og før noen lokaliseringsdebattant ante det, ble ny sokkel etter Arneberg og Poulsen's tegninger og en flott plassering rett foran Rådhuset vedtatt.

Kontroversielt nok, midt den pågående plasseringsdebatten. Ny sokkel ble endelig bestilt etter Arneberg og Poulsen's tegninger. Mot slutten av krigen stod den norske krigshelten Tordenskjold der, speidende mot brygga, klar til å ta i mot den norske kong Haakon, når krigen en eller annen gang endelig tok slutt.

Symbolikken i at den norske krigshelten Tordenskjold tok i mot kongen ved hans retur til et fritt land, var neppe en tiltenkt effekt fra okkupasjonsmakten.

(forts neste nr)

KONSERTER 2016

Skåtøy kafe er i farta!

Det har allerede skjedd mye siden nytt vertskap overtok driften på Skåtøy kafe for ca 3 uker siden, etter gjenåpningen 4. juni.

Som det fremgår av denne ferske plakaten ser vi at det blir konserter i sommer også, og trolig til manges glede, ikke så ulikt det vi er vant til.

Det kan dukke opp flere arrangementer så interesserte må følge løpende med på kafeens hjemmesider.

I tillegg til det som er på plakaten er det nå avklart at **Oleg og band (Jazz)** fra Tollboden, tar turen til Skåtøy og spiller for oss **Søndag 3 Juli!**

Tor Dørvik

Til alle som har en tilhørighet til Skåtøy.

VIL DU VÆRE MED Å STØTTE MELLOMMYRA FRITIDSFØRENING?

Mellommyra fritidsforeningsanlegg med fotballbane, tennisbane, scene, med mer ønsker alle velkommen til å bruke anlegget. Beliggenheten er ved Bråtøy på Skåtøy. Anlegget drives av foreningen på dugnad. For å holde anlegget presentabelt trenger foreningen penger til å dekke utgiftene som følger et slikt anlegg. Vær med å sikre videre drift av anlegget!

Er du kunde av Norsk Tipping, kan du uten omkostninger for deg selv, støtte foreningen med å registrere deg for en Grasrotandel, ved å sende en sms til Norsk Tipping.

Send sms med tekst - Grasrotandelen 993803111 til 2020

søn, 10. juli, kl. 20
Ingrid Olava

fre, 15. juli, kl. 20
Dr. Glenn og hans menn

søn, 17. juli, kl. 20
Old-Fashioned Divas

lør, 30. juli, kl. 19
Bjørn Eidsvåg m/band
og gjest Oscar Danielson

tor, 04. august, kl. 20
Sondre Lerche

Billetter kan kjøpes på Skåtøy Kafé. Åpningstider kl. 11 - 23.
Mer info under www.skatoykafe.no

Følg oss gjerne:

(Fortsatt fra forrige nr.)

Skåtøys tidlige bosetning

Kart fra år 1700 over Skohtøe?

Gamle kart og dokumenter viser navn for Skåtøy som Skodøen, Schodønn, Skodøen, Skodøenn, Schaadøen osv. Skrivemåter som har lite med lokal talemåte å gjøre. Språk- og historieekspertise studerer, teoritiserer og skriver mye om stedsnavnutvikling opp gjennom århundrene.

Som legmann i språkhistorie leser jeg gamle kilder og tenker på gamle navn. Blir vi alle "lurt" av de forskjellige skrivemåter som fins i gamle dokumenter og av språkforskerne som tolker dette?

De som kunne skrive var lærde "øvrighetspersoner" og kunnskap er som kjent makt. De brukte sin makt med "snirklete" språk, stavemåter og formuleringer, simpelthen for å bevise sin egen fortrefelighet som skriver, eller for å imponere f. eks kongen i København eller andre øvrighetspersoner. Skrivekyndige var embedsmenn, ofte utdannet i utlandet (Danmark), eller utlendinger, f. eks. sjøfarende som tegnet kart eller mektige handelsmenn.

Jeg tror kort og godt at skriversne ikke var til å stole på, når de nedtegnet de

Kartet fra 1700 viser tydelig at Skåtøy, Burøy og Bråtøy er 3 øyer adskilt av vann

navn som lokalbefolkningen brukte. Derfor har jeg mer tro på at opprinnelsen til stedsnavn best kan forklares ved enkle naturgitte fenomener som f. eks. fargen rød som i Rødskjær; bratt som i Brattøy (Bråtøy); hekkende ærfugl (Ærøy) og andre spesifikke navn,

kombinert med besteforeldregenerasjonens talespråk og folkelige fortellinger, og de navnene vi ennå til dels bruker i vår dagligtale.

Når jeg vokste opp på Skåtøy for 60 år siden, brukte mine foreldre og besteforeldre sin lokale dialekt. Dialekten var

til dels også forskjellig i fra øy til øy. Enkelte ord var imidlertid brukt overalt i øydistriktet. Det var "æi" som endelse for øy eller ø, og "inte" for ikke. Disse ordene ble ikke brukt i noe skriftspråk og de ble sett på som "mindreverdig" selv om de ble brukt av det brede lag av folk i øydistriktet.

For det lokale dialektordet "inte" er opprinnelsen enkel og åpenbar, den kommer fra øydistriktets nære forbindelser til Sverige og Bohuslän.

Fins det en like enkel forklaring på lokal bruk av æi som endelsen for øy eller ø?

Studerer vi gamle kart finner vi at navnet Bureid i 1850 ble brukt for Burøy.

En forklaring på talemåten Buræi er da at når Burøy ble landfast med Bråtøy på grunn av landhevingen, ble sundet mellom øyene til et "eid" og da er veien kort til å uttale dette som æi på samme måten som vi uttaler Eidkilen.

Logisk og språkmessig kan dette forklare bruk av æi-endelsen på Burøy, men hva med alle de andre øyene som lokalbefolkningen omtalte som æi?

Sjekker vi talemåten "Skåtæi" mot gamle islandske ordbøker finner vi at på islandsk ville navnet vært Skotey. Der den første stavelsen **Skot** uttales

med lang "å" og betyr i følge ordboka det norske ordet krik(e).

krik/en (=krike) skot -s - n, kim/i -a -ar m, krik/i -a -ar m

Ordet krik kjenner vi fra "å lete i alle kriker og kroker" og ordet kan også beskrive et landområde med mange kriker (og kroker), og er således godt dekkende for Skåtøys topografi.

Endelsen -ey på islandsk, uttales "æi" betyr øy på norsk.

Tar vi gammel lokal talemåte på alvor, blir forklaringen enkel. Endelsen æi for en øy kommer rett og slett kommer fra vikingtiden og er gammelnorsk.

Våre besteforeldre, og generasjonene før det, stod i mot 500 års språkovergrep fra de skrivekyndige. Først i min tid begynte enkelte lokale øyboere, - de som ville være litt "finere på det" enn folk flest, å si Skåtøy i stedet for Skåtæi.

Det var i tråd med norsk rettskriving, myndighetenes språk og "byspråket" i Kragerø. Gradvis i de siste to generasjoner ble æi fortrent av øy.

Nå bruker jeg, og de fleste andre i øydistriktet - øy eller - ø i endelsen for navn på de større øyene i skjærgården. Min og andres bruk av æi-endelsen

forsvant ikke helt. I praksis er det slik at for lokale stedsnavn som jeg bruker sjelden, f.eks. for Buræiholmen, Gomæiknuten, Langæibratten, Bråtæibukta osv henger æi endelsen igjen og faller mer naturlig å bruke.

Meg bekjent er øyene i Kragerødistriktet den eneste øygruppen i Norge der æi- endelsen fra vikingtiden fremdeles delvis er i bruk?

Da er det bare å si **Hipp Hurra for "Tåtæi"** som var blant de mest iherdige motstanderne av århundrenes språkovergrep mot vår dagligtale som stammer fra vikingtiden.

Moderne skriftspråk til tross, la oss lokale øyboere holde på talemåten fra vikingtiden og være stolte at vi kommer fra **Skåtæi, Tåtæi, Gomæi** osv.

Er en slik uakademisk "kjøkkenbords-teori" riktig? Teorien er i alle fall enkel og logisk. En enkel sjekk i gamle islandske ordbøker underbygger også denne teorien. Jeg håper Flaskepostens lesere kan tenke gjennom de lokale stedsnavn de kjenner til, og komme med innspill og kritiske kommentarer til mine betraktninger om våre lokale stedsnavns opprinnelse.

(forts. neste nr) Tor Dønvik

Prosjektet med Dønvigs bøye går mot gjennomføring.

Sponsoravtaler på kr. 10.000 eller mer søkes. **Sponsorlista så langt:**

Arkitekthuset as
David Løffler - 92099747

Iseksport as
Tom Erik Hole

Byggmester
Tore Abrahamsen - 91850561

Galeasen Skåtøy as
Tor V Dønvik - 90678830

Stiftelsen
Skåtøy Vise og Poesifestival

Kragerø og Skåtøy Historielag
Skåtøy - Sangpoetenes møtested

Dønnevik gård
Ingvild Gierløff Løe

Store og små donasjoner mottas med takk. Bygg for utstilling av bøyen skal settes opp og materiell som presenterer Dønvigs livshistorie skal lages.

Sponsorer (kr 10000 eller mer) søkes blant privatpersoner, firma og andre

virksomheter, som hedres med et messingskilt om de ønsker det. Alle små eller store bidrag er velkommen. Bankkto: 2655.02.47037 For informasjon, kontakt: Tor Dønvik; tor.donvik@gmail.com mobil 90678830 eller Arnfinn Jensen; arnfj@frisurf.no mobil 90584852

Glimt fra kaptein Dønvigs liv: Et nytt kapitel i hans liv starter.

I juli 1898 leser vi i "The Marine Engineer" at kaptein Dønvig inspiserte det nye dampskipet Ella på verftet Sunderland Shipbuilding Co. Ltd i Engeland, eiet av rederiet Ella AS i Kristiania med Hagbart Waage som disponent. Dønvig har skutt inn penger i rederiet mot en rett til å føre DS Ella som kaptein. Etter overtagelse går SS Ella i trampfart i Mexico-gulven. Det er 7 år siden tragedien i Virginia Beach. Kapteinen har nyttet tiden godt og satt seg inn i ny skipsfartsteknologi med stål og dampmaskin. Han følger med på skipsulykker, hva som går galt og leser om nye patenter og ideer for livredning til sjøs.

Han kjenner godt de forskjellige

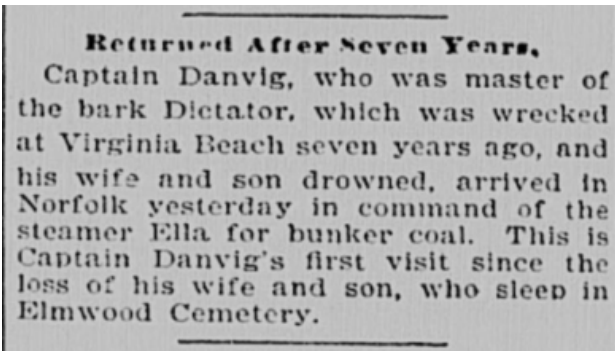
land og staters redningsselskaper og krav til livredningsutstyr som blir benyttet.

Tiden er inne for å gjennomføre hans store drøm;

Å produsere en livredningsfarkost for hele verden som kan spare mange av de tusener av sjøfolk som årlig omkommer i forlis.

Han kjenner så alt for godt til hvordan det er å miste sine kjære på den måten. Han har skaffet seg kunnskap, kontakter og startkapital som må til for å realisere sin drøm. Han er klar, men en ting gjenstår, et siste farvel til familiedrømmen på Dønvig på Skåtøy, den var fremdeles sterk og den var med han i all hans gjøren og laden.

I den amerikanske avisa "The Virginian-Pilot" kunne man 24.6 1899 lese en liten notis.

(forts. neste nr) Tor Dønvik 11

Havørn

Havørn er gledelig nok ikke lenger et sjeldent syn i skjærgården vår. Havørnen jeg så, satt på Matiasholmen utenfor Høyvarde/ Korset og ble sjikanert på det kraftigste. Plageånden var en ravn som i og for seg er en ganske stor fugl, men som her var en lilleputt. Den var imidlertid stadig frampå med nebbet og hoppet unna når ørna begynte å løfte vingene. Da er nemlig de livsfarlige klørne parate!

Som sikkert de fleste kjenner til, så er havørna den største ørna i Europa. Mindre kjent er det kanskje at den ørlite granne mindre kongeørna normalt tar vesentlig større bytter enn havørna.

Det sies å være en av grunnene til at alle store ørner var nær ved å bli utryddet i Norge.

Skottland og Irland har forsøkt å gjeninnføre havørna, men møtte motstand fra (u)vitende bønder som mener at alle ørner forsyner seg grådig av husdyr. Derfor legges det ut forgiftet åte og den noe mer ufarlige havørna bukker under.

La oss håpe at vi har kommet

lenger i vår forståelse av at alle rovfugler og rovdyr har sin viktige plass i naturen. Hvis det er for mange av en sort, så ordner naturen selv opp - med unntak av det mest "intelligente" dyret av alle - homo sapiens?

Hansemann

KABYLFANGST

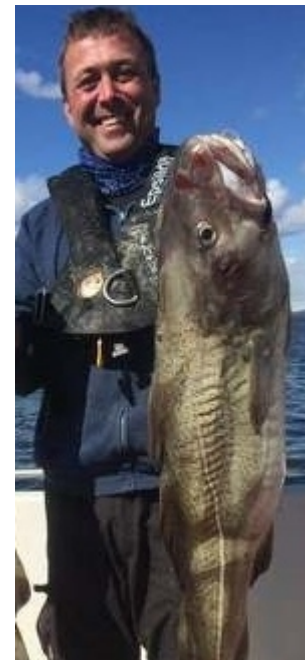
Det er ikke hver dag at "storfiskere" kan bevise sin fangst, men her er et eksempel. Frode Aasvik er barnebarn av Esther og Trygve og han har dermed reddet familiens ære – motsetning til andre deler av denne familien. Siden fangsten er gjort et sted i Vestfold, kan det imidlertid kalles for juks og dermed ugyldig. Dessuten mente nett-trollene alt fra «manipulert bilde» til «kjøpt på fiskebutikken».

Men jeg lurar på om noen av leserne kan utdype hva som lå i ordet kabyl? Jeg mener å huske at det var lavere pris når koketosken var over en viss vekt. Årsaken var at kjøttet er grovere enn det som var ansett som prima og jeg er usikker på om grensa gikk ved

8, 10 eller x kg. Kanskje noen også vet hvor ordet kabyl stammer fra?

For øvrig sees den stolte fiskeren til venstre i bildet.

Hansemann

SKÅTØY SKOGSPRINT

Lørdag 9. juli fra kl. 14.00 arrangeres for første gang terrengløpet Skåtøy Skogsprint.

Start og mål er på Haugenjordet ved Skåtøy kafe. Det blir én runde i skogen på nesten 3 km og én på 7 km. Begge konkurransene får hver sin fellesstart. Løpet er tenkt for både mosjonister og hurtigløpere.

Garderobene og toalettene i flerbrukshuset vil kunne brukes, også toalettene på kafeen.

Deltakeravgift er 100 kr for voksne og 50 for barn (tom 15 år). Påmelding via vår Facebookside "Skåtøy Skogsprint" eller ved kafeen fra kl. 12.

Arrangør er Barne-, ungdoms- og kulturkomiteen i Skåtøy Vel ved Terje Sødal og Arne Evensen. Førstnevnte kan kontaktes på tlf 92 82 61 53 for mer info

Bussruter på Skåtøy

På telefonintervju med Skåtøys bussjåfør Terje Sødal, sier han følgende:

Skåtøy-bussen gikk sin siste vanlige rute 17.6.2016. Det blir ingen buss på øya i sommer.

Terje mener at dette er til stor fortvilelse, for spesielt eldre uten bil og sikkert for noen sommergjester.

Når skolen begynner, er rutetilbudet begrenset til tre skoleruter for elever som går i byen (kl. 7.15 fra Korset + kl 15 og 15.35 fra Skåtøyroa).

I skoleåret (fra høsten av) kommer det trolige i tillegg såkalte fleksiruter som kjøres ved behov to ganger i uka (på tilsigelse) med drosjer.

Terje har vanskelig for å se hva slags innsparing dette gir for det offentlige, og kan heller ikke se at hurtibårutene i sommer, til Korset og Skåtøybrygga, ca kl sju om morgenen og åtte om kvelden, dekker bortfall av bussrutene.

Tor Dønvik